

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding
Strafrechtelijke handhaving

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
10 september 2025

Onze referentie
6443870

nota

Beslisnota bij aanbiedingsbrief Verkennend onderzoek naar de strafbaarstelling antisemitisme in buurlanden

1. Aanleiding

Onderzoeksbureau De Strafzaak heeft in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid een verkennend onderzoek gedaan naar de strafbaarstelling van antisemitische gedragingen in België, Duitsland en Frankrijk. Met het onderzoek en de beleidsreactie wordt uitvoering gegeven aan de toezegging in de Kamerbrief van april 2024.¹ Ook in de Strategie bestrijding antisemitisme 2024-2030 van 22 november jl. wordt naar dit onderzoek verwezen.

2. Geadviseerd besluit

Het verzenden van bijgevoegd onderzoek naar de Kamer, voorzien van een aanbiedingsbrief met een beleidsreactie op het onderzoek.

3. Kernpunten

- In de verkenning is onderzoek gedaan naar de wijze waarop antisemitische gedragingen en uitingen strafbaar zijn gesteld in België, Frankrijk en Duitsland en de Nederlandse situatie. Aanleiding hiervoor was een artikel van 26 maart 2024 waarin een hoogleraar Joodse geschiedenis stelde: "Antisemitisme is in Nederland heel moeilijk te bewijzen omdat het, anders dan in een land als Duitsland, geen aparte rechtsgrond is in het strafrecht." 'Een verkenning hoe antisemitisme in ons omringende landen strafbaar is gesteld' is vervolgens toegezegd door toenmalig minister van JenV in een brief (Kamerstukken II 2023/24, 30950, nr. 367).
- Wat precies de omvang is van (strafbaar) antisemitisme is geregeld onderwerp geweest van verschillende moties.
- In de aanbiedingsbrief is een samenvatting van de bevindingen weergegeven en worden de overeenkomsten en verschillen tussen de systemen toegelicht.
- Uit het onderzoek blijkt dat er een grote overeenkomstigheid bestaat tussen de rechtsstelsels van Nederland en de omliggende landen ten aanzien van discriminatoire en antisemitische uitingen. De uitkomsten geven geen aanleiding voor aanvullende aanpassingen in Nederland.
- Het Nederlandse rechtsstelsel is versterkt met het recent aangenomen initiatiefvoorstel Timmermans en Bikker over invoering van het discriminatoir aspect als strafverzwaringsgrond, dat op 1 juli 2025 in werking is getreden. Hierbij wordt de mogelijkheid tot een verhoging van de maximumstraf van elk strafbare feit met een discriminatoir aspect ook in de Nederlandse strafwet vastgelegd. De rechtsstelsels in België, Frankrijk en Duitsland kennen een soortgelijke strafverhoging.

¹ Kamerstukken II, 2023-2024, 30950, nr. 367.

4. Toelichting

Het onderzoek beperkt zich tot de strafbaarstelling zoals opgenomen in de wetgeving van België, Frankrijk en Duitsland. In het onderzoek is geen aandacht gegeven aan de toepassing van de strafbaarstelling in opsporings-, vervolgings- en executiebeleid en jurisprudentie. Dit valt onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht.

4.1 Politiek-bestuurlijke context

De Kamer heeft verschillende moties aangenomen waarin zaken bestempeld worden als antisemitisch of anderszins worden geduid. Deze richten zich vaak specifiek op de leus 'from the river tot the sea, Palastine will be free'. Volgens de huidige rechtspraak is het enkele uiten van deze leus op dit moment in Nederland geen strafbaar feit. De verkenning geeft geen antwoord op interpretatie van de leus in het strafrecht in ons land of de andere onderzochte landen.

4.2 Afstemming

De brief is afgestemd met het Openbaar Ministerie en de NCAB.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding
Strafrechtelijke handhaving

Datum
10 september 2025

Onze referentie
6443870